

Kirjastoverkkopalvelut

Konsortioryhmän kokous 3.9.2013

Aika	Tiistai 3.9.2013, klo 13.00 – 15.00
Paikka	Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelut, kokoushuone Hemuli (D326), Teollisuuskatu 23, Helsinki
Paikalla	johtaja Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto (pj) yli-intendentti Elina Anttila, Museovirasto (poistui klo 14.24) erikoissuunnittelija Juha Kotipelto, Valtion taidemuseo kirjastonhoitaja Timo Matoniemi, Kansallinen audiovisuaalinen arkisto yksikönjohtaja Markku Mäenpää, Arkistolaitos kirjastonjohtaja Jussi Kärki, Satakunnan ammattikorkeakoulu (etäyhteydellä) johtava suunnittelija Erkki Lounasvuori, Helsingin kaupunginkirjasto (saapui klo 13.07) tutkija Tuomas Myrén Helsingin kaupunginmuseo johtaja Liisa Savolainen, Kansalliskirjasto lakiasianpäällikkö Juha Jukkara, Kopiosto koulutuspäällikkö Leena Tokila, Suomen museoliitto erityisasiantuntija Juho Helminen, Opetushallitus arkistonjohtaja Lauri Harvilahti, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
Kutsutut asiantuntijat	kehittämispäällikkö Aki Lassila, Kansalliskirjasto suunnittelija Tapani Sainio, Kansalliskirjasto koulutussihteeri Mia Mansaré, Kansalliskirjasto (sihteeri) tiedottaja Heidi Partanen, Kansalliskirjasto palvelupäällikkö Heli Kautonen, Kansalliskirjasto
Poissa	yliaassistentti Pekka Henttonen, Tampereen yliopisto kehittämispäällikkö Tarja Vesalainen, Luonnontieteellinen keskusmuseo informaatikko Samuli Kunttu, Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa projektijohtaja Kristiina Markkula, Viestinnän keskusliitto kirjaston johtaja Jarmo Saarti, Itä-Suomen yliopisto

1. Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Esitys

Avataan kokous, puheenjohtaja toteaa osallistujat, esityslista hyväksytään.

Päätös

Puheenjohtaja avasi kokouksen 13.01 ja totesi osallistujat. Esityslista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Esitys

Edellisen kokouksen muistio hyväksytään (liite 1: [konsortioryhmän kokouksen 13.5.2013 muistio](#)).

Päätös

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

Kirjastoverkkopalvelut

3. Finnan ajankohtaiskatsaus

Finnan toisen aallon ensimmäisen vaiheen projekti on käynnissä, sektorikohtaiset tapaamiset järjestetään syyskuun puolivälissä. Toiselle aallolle järjestettiin projektin aloituskysely, jonka tulokset ovat valmistuneet. Finnan versio 1.0 julkistetaan Finna-päivän yhteydessä 22.10. Axiellin kanssa on käynnissä projekti yleisten kirjastojen rajapinnoista ja yleiset kirjastot ovat sopineet BTJ:n kanssa kuvailutietojen esittämisestä Finnassa. Myös Kansalliskirjaston ja BTJ:n väliset neuvottelut ovat edenneet myönteisesti. Finnan metatietojen avaamiseen CC0-ehdoilla valmistaudutaan, arkisto-, kirjasto- ja museosektoreille järjestetään syksyn kuluessa kommenttikierros.

Esitys

Aki Lassila esittelee Finnan ajankohtaiset asiat (liite 2: [Finnan ajankohtaiskatsaus](#)). Finnan versio 1.0. toiminnallisuudet (liite 3: [Finnan toimintolistaus](#)). Keskustellaan esittelyn pohjalta.

Keskustelu

Koska konsortioyhmän jäsenillä ei ollut ollut mahdollisuutta tutustua toimintolistaukseen etukäteen päätettiin siirtää asian käsittely seuraavaan kokoukseen. Listausta täydennetään seuraavaan kokoukseen mennessä muun muassa hallintaliittymän osalta.

Finnan toisen aallon organisaatioiden palautekyselyn suhteen todettiin, että ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet olevansa tyytymättömiä Kansalliskirjaston palveluihin, ovat avointen palautteiden perusteella tyytymättömiä pääasiassa yhteistyöhön, eivät niinkään tekniseen kehittämiseen. Tiedonkululla tarkoitetaan osallistuvien organisaatioiden välistä tai sektoreiden sisäistä tiedonkulkua, se ei koske niinkään Kansalliskirjaston tiedotusta. Koska vastaajille sallitaan täysi anonymisuus, ei kaikkien vastausten osalta ole tiedossa sektoria, jolta palaute on tullut. Todettiin myös, että molemmin puolta yhteydenpitoa Kansalliskirjaston ja organisaatioiden välillä on näiden Kansalliskirjaston järjestämien kyselyjen lisäksi paljon myös puhelimitse ja sähköpostitse.

Kysely lähetettiin organisaatioille projektin alkupuolella, joten osa tyytymättömyydestä selittyi sillä, että projekti ei ollut vielä varsinaisesti päässyt vauhtiin. Tyytymättömyys avoimen lähdekoodin ohjelmiston käyttöön jäi yksityiskohdiltaan arvoitukseksi, sillä asiaa selventävää avointa palautetta ei ollut tullut.

Kyselyyn vastanneiden määrä oli melko pieni sektoria kohti, joten kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei kyselyn perusteella voida tehdä, mutta erityisen huomion arvoista on yliopistokirjastosektorin kriittisyys.

Museosektori pyysi tarkennusta siihen, miksi testikannassa olevien organisaatioiden aineistoja ei saada kansalliseen näkymään. Aki Lassila totesi, että syynä on luvan puuttuminen: jokaisen organisaation tulisi antaa lupa aineiston asettamiseen hakuun tuotantoversioon ja siten myös kansalliseen näkymään, vaikka oman näkymän tekeminen olisikin kesken. Tämä koskee kaikkia sektoreita, ja tässä toivotaan, että konsortion jäsenet voivat toimia viestinviejinä omille sektoreilleen.

Päätös

Toimintolistauksen päivitettyä versiota käsitellään konsortioyhmän seuraavassa kokouksessa.

Kirjastoverkkopalvelut

4. Finna-päivä 22.10.

22.10. Kansalliskirjasto järjestää Finna-päivän, jossa julkistetaan Finnan versio 1.0. Tilaisuuden kohderyhmänä on Finna-konsortion jäsenet, työryhmien jäsenet ja muut sidosryhmät. Heidi Partanen kertoo 22.10. Helsingissä järjestettävän Finna-päivän ohjelmasta ja tavoitteista.

Esitys

Heidi Partanen esittelee päivän tavoitteet ja ohjelmaluonnoksen (liite 4: [Finna-päivän ohjelmaluonnos](#)). Keskustellaan esittelyn pohjalta.

Keskustelu

Finna-päivän 22.10. aamupäivä on tarkoitettu Finnan kanssa työskenteleville, muun muassa konsortion jäsenille, iltapäivä puolestaan on suunnattu myös loppukäyttäjille, eli kansalaisille. Tapahtumaan kutsutaan paikan päälle myös media.

Viestinnässä pyritään odotuksien hallintaan, eli ei haluta herättää liioja odotuksia palvelun suhteen, jotta kaikilla olisi mahdollisimman positiivinen ensikokemus Finnasta. Julkistaminen on profiloitu tämän hetkisen Finnan mukaiseksi; kaikkia rohkaistaan käyttämään palvelua, mutta tällä hetkellä Finnalla on eniten annettavaa tutkijoille. Myöhemmässä vaiheessa Finna palvelee laajempaa asiakaskuntaa. Tutkijoihin liittyen huomautettiin tosin, että kohderyhmänä tutkijat voivat olla haasteellinen, sillä heidän tiedon tarpeensa ovat usein kapeat, mutta erityisen syvät. Odotusten hallinta voi näin osoittautua heidän kohdallaan erityisen haasteelliseksi. Tässä mielessä opiskelijat voisivat siis olla parempi kohderyhmä alkuvaiheen Finnalle.

Arkistoista otetaan mielellään joku mukaan Finna-päivän suunnitteluun, koska arkistoilla ei ole vielä omaa näkymää, jota esitellä tilaisuudessa.

Tulevaisuudessa Finna-projektin tehtäviin kuuluu myös koulukäytön edistäminen. Kouluissa on suuri potentiaali, mutta asiaa on vielä työstettävä. Todettiin, että opettajat voisivat olla kuitenkin hyvä kohderyhmä jo tässä vaiheessa esimerkiksi Finna-päivään liittyen, koska heiltä voi mahdollisesti tulla myös kehittämisideoita. Tähän mennessä esittelyillä on ollut erittäin innostunut vastaanotto opettajien keskuudessa. Opettaja-lehti on hyvä kanava markkinointiin. Koulukäytön suhteen esille nousi myös Europeana-projekti, jonka päämääränä on myös tavoittaa kouluja.

Museosektorilta todettiin, että myös museologian opiskelijat voisi olla helposti lähestyttävä kohderyhmä Finna-päivään. Heidän joukostaan saattaisi myös löytyä kaivattuja opinnäytteiden tekijöitä. Samassa yhteydessä tuotiin myös esille Museoliiton ja Suomen kulttuuriperintörahaston hakema tuki mediakasvatushankkeeseen, jossa myös Finna ja Europeana ovat keskeisessä asemassa. Asiasta kerrotaan konsortioryhmässä tarkemmin, mikäli tuki saadaan.

Finna-päivän ohjelma pyritään saamaan valmiiksi vkolla 37. Ohjelman valmistuttua lähetetään kutsut ja ne välitetään myös konsortioryhmäläisille. Ryhmäläisten toivotaan jakavan niitä eteenpäin sektoreillaan. Kutsu laitetaan Kansalliskirjaston toimesta myös museoposti- ja arkistolista-sähköpostilistoille.

Kirjastoverkkopalvelut

5. Finnan tunnusluvut ja käyttötilastot

Finnan tunnuslukuja käsiteltiin konsortioyhtymän kokouksissa 27.8.2012 ja 2.11.2012. Kokouksissa sovittuja tunnuslukuja ovat: osallistuvien organisaatioiden määrä, indeksin viitteiden määrä, eri aineistotyyppien määrät sekä Finnan käyttö. Finnan käyttöä osallistuvat organisaatiot voivat seurata oman näkymänsä osalta Finnan hallintaliittymässä olevan tilastotyökalun avulla.

Esitys

Tapani Sainio esittelee tunnusluvut (liite 5: [Vuoden 2013 tunnusluvut](#), luonnos; päivitetty 2.9.). Keskustellaan esittelyn pohjalta.

Keskustelu

Jokaisen sektorin organisaatiot valtuuttavat joukostaan yhden koordinoijana toimivan asiantuntijatahon kommentoimaan sektorien tarpeita Kansalliskirjastolle. Museosektorilta todettiin, että asian suhteen voi olla suoraan yhteydessä Museoviraston kehittämissyksikköön. Arkistosektorilla on kokous 4.9., joten asia otetaan siellä esiin.

Todettiin, että Finnassa ei ole vielä mahdollista erotella digitaalisia ja fyysisiä objekteja, mutta tämä asia on työn alla. Tavoitteena on saada asia ratkaistua versioon 1.0.

Huomioitavaa, että digitaaliset aineistot itsessään eivät ole Finnassa, vaan Finnassa on vain linkkejä niihin palveluihin, joissa varsinaiset digitaaliset sisällöt ovat. Olisi myös mietittävä, miten digitaaliset objektit lasketaan, sillä tässä lienee vaihtelua sektoreiden välillä: esimerkiksi arkistosektorilla lasketaan jokainen digitoitu sivu omaksi objektikseen kun taas kirjastoissa yksi kirja kaikkine sivuineen on yksi digitaalinen objekti. Vaikka käytössä oleva laskentatapa olisi itsestään selvää kullakin sektorilla, olisi asiasta hyvä sopia yhteisesti ja yksiselitteisesti.

Todettiin, että digitaaliset objektit voitaisiin lisätä virallisiin indikaattoreihin. Tunnuslukuja voidaan käyttää jatkossa erilaisissa yhteyksissä; museosektorilta muistutettiin, että olisi kiinnostavaa ja hyvä tietää, missä niitä on käytetty.

Kokonaislukujen lisäksi olisi hyvä saada myös sektorikohtaiset luvut, aineistotyytit, viitteiden määrä sekä digitaalisten objektien määrä. Arkistosektorilta huomautettiin sektorikohtaiseen aineiston käyttöön liittyen, että arkistoaineistoa on käytetty suhteellisen vähän; tämä tulee muuttumaan kun arkistojen yhteinen näkymä julkistetaan.

Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalveluiden tilastoasiantuntija Markku Laitinen otetaan mukaan tunnuslukujen miettimistööhön.

Päätös

Tunnuslukuja käydään seuraavan kerran läpi vuoden 2013 lopussa tai vuoden 2014 alussa, tällöin mukana myös määrittelyitä. Ennen käsittelyä järjestetään kommenttikierros.

6. Finnan työryhmien tilanne

- Avoimen lähdekoodin yhteistyöryhmä - COSS:in vetämään OSS-yhteistyöryhmään osallistuminen
 - o Tapaamispäivää ei olla vielä sovittu syksylle 2013.

Kirjastoverkkopalvelut

- Kansallisen näkymän työryhmä: Finnan yhteisen, ns. "kansallisen näkymän" asioita on käsitelty Finna-wikin ratkaisuraadissa ja työryhmän kokouksessa 18.6.2013. Ryhmän seuraavassa kokouksessa käsitellään mm. kansallisen näkymän palvelukonseptia.
 - o Konseptin käsittelyssä pohdittu muun muassa minkälaiseen aineistoon kansallisen näkymän kautta pääsee: onko mukana vain digitoitua aineistoa vai myös viitetietoa. Kaikki vapaa aineisto tulisi olla saatavilla, ulkopuolelle jäisi siis vain yliopistojen lisensioima e-aineisto.
 - o Keskusteltiin myös sosiaalisesta metadatatista sekä siitä ketä kansallinen näkymä palvelee.
 - o Seuraava kokous on 24.9., jolloin käydään läpi palvelukonseptia: Kansalliskirjastossa on valmisteltu dokumenttia, jossa kuvausta tavoitteista, sisällöistä, haasteista sekä prioriteeteista.
 - o Dokumenttia on tarkoitus käydä läpi myös seuraavassa konsortior ryhmän kokouksessa.
- Käytettävyyssryhmä (liite 6: [Finnan käytettävyysoimenpiteet - Tilannekatsaus 3.9.2013](#))
 - o Keväällä 2013 pidetty kaksi kokousta. Kokousmuistiot nähtävillä [Finna-wikissä](#)
 - o Keväällä tehtiin näkövammaisten käytettävyydesti yhteistyössä Aalto-yliopiston kanssa.
 - Todettiin, että näkövammaisten kanssa tehdyt testit hyödyttävät myös muita käyttäjäryhmiä.

7. Tiedotusasiat

- Finna tutkimusinfrastruktuureiden tiekartalle / Kristiina Hormia-Poutanen
 - o Meneillään kolmas vaihe: haastattelu 9.9.2013 Suomen akatemiassa
 - o Haastattelussa mukana Kristiina Hormia-Poutanen, Aki Lassila, Tapani Sainio sekä Paula Mikkonen (Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalveluiden FinELib-palveluyksiköstä)
- VUFind Summit 14.10. Philadelphiassa, Yhdysvalloissa
- Arkistosektori järjestää marraskuussa (alustava päivämäärä 14.11.) KDK-asiakasliittymään ja pitkäaikaissäilyttämiseen liittyvän tapahtuman
 - o Asia tarkentunee 4.9.2013 arkistosektorin yhteistyöverkoston kokouksessa.
- Yleisten kirjastojen BTJ-tilanne:
 - o Kirjastojen kanssa on käytännössä tehty sopimukset, joiden pääsisältö on, että kuvailutiedot ovat avoimia.
 - o Epäselvää on, että miten tästä tuloksesta tulisi tiedottaa.
 - o Tieto on tärkeä erityisesti yleisille kirjastoille: Finnan suhteen saadaan aktiivisempi ote.
 - o Ongelma Axiell-rajapintojen kanssa on kuitenkin vielä osin ratkaisematta.
- Myös Kansalliskirjasto on neuvotellut BTJ:n kanssa. Uusi yhteistyösopimus suurten kustantajien kuvailusta astuu voimaan tammikuussa 2014 ja on voimassa vuoteen 2016 saakka. Suullinen sopimus on jo solmittu, kirjallinen solmitaan lähiaikoina.
- [Avoin data ja avoimet sisällöt museossa](#) –tapahtuma 29.10.2013

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

Kirjastoverkkopalvelut

9. Seuraava kokous

- Lokakuun kokous:
 - o Ti 8.10. klo 12 – 14, Teollisuuskatu 23
- Marraskuun kokous:
 - o Ke 6.11. klo 14 – 16, Teollisuuskatu 23

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.45.

LIITTEET

Liite 1: Konsortioryhmän kokouksen 13.5.2013 muistio:

https://www.kivi.fi/download/attachments/11504924/MUISTIO_KDK-konsortioryh%C3%A4_2013-05-13.pdf?version=1&modificationDate=1369654332958

Liite 2: Finnan ajankohtaiskatsaus:

https://www.kivi.fi/download/attachments/16770205/Finna_konsortioryhma%CC%88lle20130903.pptx?version=2&modificationDate=1377679273192

Liite 3: Finnan toimintolistaus:

https://www.kivi.fi/download/attachments/16770205/Finna_toiminnot_20130309.docx?version=1&modificationDate=1378199707371

Liite 4: Finna-päivän ohjelmaluonnos:

https://www.kivi.fi/download/attachments/16770205/Finna-pv_ohjelma_konsortiolle_partanen_030913.pdf?version=1&modificationDate=1378201897786

Liite 5: Vuoden 2013 tunnusluvut:

https://www.kivi.fi/download/attachments/16770205/Finna_Tunnusluvut.pptx?version=2&modificationDate=1378107293687

Liite 6: Finnan käytettävyystoimenpiteet - Tilannekatsaus 3.9.2013:

https://www.kivi.fi/download/attachments/16770205/Konsortioryh%C3%A420130903_k%C3%A4ytetty%C3%A4_vyys.pdf?version=1&modificationDate=1378116158548